

Overzicht relevante literatuur & studies 2025

Regionale Samenwerking & Zorgvernieuwing

Dit overzicht biedt een samenvatting van recente studies (2025) op het gebied van regionale samenwerking en zorgvernieuwing. Het zijn studies die richting geven aan beleid en uitvoering binnen het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport. Voor andere partijen die zich bezighouden met deze vraagstukken zijn ze mogelijk ook relevant. Het overzicht is niet uitputtend.

Inhoud

Inhoud	1
1. Monitor Digitale Zorg 2024/Stand van Zaken Digitale Zorg.....	1
2. IZA-deelmonitor Naar meer hybride zorg Nulmeting.....	2
3. IZA-deelmonitor 2025/Naar meer regionale samenwerking	3
4. Rapport Pieter Hilhorst & Bureau EMMA – Pionieren in niemandsland	3
5. NZA Stand van de Zorg 2025.....	4
6. IGJ Samen sterker: de kracht van nieuwe zorgnetwerken (2025)	4
7. Digital innovation readiness of Dutch healthcare organisations (2025, ScienceDirect).....	4
8. Development Model for Integrated Care (DMIC) (Update 2025).....	5
9. Eindrapport Vernieuwing Besturing Gegevensuitwisseling in de Zorg (2025)	6
10. Stand van zaken programma doelarchitectuur (2025)	6
11. Voortgangsrapportage Medisch Generalistische Zorg in de Regio (2025)	7
12. Lerende evaluatie Regionale Samenwerking.....	7

---

1. Monitor Digitale Zorg 2024/Stand van Zaken Digitale Zorg

Doel en scope

- Deze monitor (RIVM, Nivel, National eHealth Living Lab Nell) brengt in kaart het gebruik van digitale zorgtoepassingen en de ervaringen van zorggebruikers en zorgverleners.
- Onderzochte digitale toepassingen: digitale zelfhulp, digitaal communiceren, telemonitoring, patiëntportaal, persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO), elektronische gegevensuitwisseling, digitale toepassingen voor zorgondersteuning en kunstmatige intelligentie (AI).
- De monitor kijkt ook naar de rol van digitale zorg bij maatschappelijke uitdagingen zoals kwaliteit van zorg, regie van de patiënt, arbeidsmarktuitdagingen, toegankelijkheid, preventie en organiseerbaarheid van zorg.

Belangrijkste bevindingen

- Stijging in het gebruik van digitale zorgtoepassingen door zorgverleners en zorggebruikers in 2024 ten opzichte van voorgaande jaren.

- Zorgverleners zien steeds vaker toegevoegde waarde van digitale zorg voor werkdrukvermindering, werkplezier en kostenbeheersing.
- Digitale toepassingen zijn nog niet volledig geïntegreerd in het dagelijkse werk; ze moeten onderdeel worden van reguliere zorg.
- Toegankelijkheid en digitale vaardigheden blijven aandachtspunten, vooral voor ouderen en mensen met een lager opleidingsniveau of inkomen.

Conclusies

- Digitale zorg kan bijdragen aan kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg mits goed ingebed.
- Digitale toepassingen mogen geen extra belasting vormen voor zorgverleners; routinetaken kunnen gedigitaliseerd worden.
- Belemmeringen zoals digitale vaardigheden, randvoorwaarden en gebruikersbetrokkenheid moeten actief worden aangepakt.
- Extra aandacht nodig voor sectoren zoals ouderenzorg en ggz.

Bronnen

- RIVM, Nivel, NeLL: Monitor Digitale Zorg 2024
-

2. IZA-deelmonitor Naar meer hybride zorg Nulmeting

Doel en scope

- Eerste meting voor de transitie naar hybride zorg (combinatie fysiek en digitaal) binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA).
- Geeft inzicht in de situatie rond eind 2022/2023: mate van toepassing, geschikte zorgprocessen, en voordelen voor gebruikers en zorgverleners.

Belangrijkste bevindingen

- De meeste zorgafspraken zijn nog fysiek; digitale/hybride vormen zijn beperkt.
- Digitale communicatie via portalen en ondersteunende processen neemt toe.
- Ondersteunende processen zoals planning, doorverwijzing en informatievoorziening zijn meest geschikt voor digitalisering; circa 80% van doorverwijzingen is digitaal uitvoerbaar.
- Hybride zorg kan werkdruk verminderen en werkplezier verhogen.
- Digitale kloof blijft een aandachtspunt: ouderen en mensen met lagere digitale vaardigheden maken minder gebruik.

Conclusies

- Beweging richting hybride zorg is ingezet, maar tempo is nog laag; veel potentie blijft onbenut.
- Aandacht voor gebruiksvriendelijkheid, digitale vaardigheden en integratie in processen is noodzakelijk.
- Hybride zorg vraagt om bredere transformatie van processen en bekostiging, niet alleen digitale toevoegingen.

Bronnen

- RIVM/Nivel/BeleidsRadar: IZA-deelmonitor Naar meer hybride zorg
-

3. IZA-deelmonitor 2025/Naar meer regionale samenwerking

Samenvatting

- Eerste landelijke meting van voortgang IZA; aanzienlijke regionale verschillen in samenwerking en realisatie van transformaties.
- Samenwerking tussen medisch en sociaal domein blijft kwetsbaar.
- Belangrijk deel van de bevindingen gebaseerd op Lerende Evaluatie Regionale Samenwerking (LeRS, RIVM).

Belangrijkste bevindingen

- Regio's met duidelijke bestuurlijke afspraken en gezamenlijke data-infrastructuur boeken meer vooruitgang.
- Belemmeringen: financieringsstructuren, gebrek aan gedeelde urgentie, verschillen in capaciteit.

Conclusies

- Voortgang ongelijk; structurele randvoorwaarden zoals financiering, datadeling en bestuurlijke afstemming zijn bepalend voor succes.

Beleidsrelevantie

- Monitor als nulmeting voor regionale zorgakkoorden en dashboards.
- Inzichten uit LeRS kunnen samenwerking verder versterken.

Bronnen

- IZA-deelmonitor 1e meting (30 juni 2025), RIVM / VWS
  - LeRS (RIVM)
-

4. Rapport Pieter Hilhorst & Bureau EMMA – Pionieren in niemandsland

Samenvatting

- Analyse van regionale governance en domeinoverstijgende samenwerking.
- Richt zich op versterking van duurzame samenwerking tussen sociaal en medisch domein.
- Opgeleverd: mei 2025.

Belangrijkste bevindingen

- Veel initiatieven tijdelijk of kleinschalig door gebrek aan structurele financiering.
- Behoeft aan gezamenlijke regionale tafel voor gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders.
- Duidelijke governance en afspraken over verantwoordelijkheden cruciaal voor continuïteit.

Conclusies

- Structurele financiering, heldere afspraken en governance zijn essentieel.
- Inzicht kan regio's ondersteunen bij versterking van samenwerkingsstructuren.

Bronnen

- Pieter Hilhorst & Mary van den Wijngaart, Bureau EMMA (mei 2025)
  - Open Overheid: [link](#)
-

5. NZA Stand van de Zorg 2025

Samenvatting

- Zorgstelsel onder druk: personeelstekort, oplopende wachttijden, groeiende ongelijkheid.
- Veelbelovende regionale initiatieven, maar nog te vroeg om effect op druk in zorg vast te stellen.

Belangrijkste bevindingen

- Structurele samenwerking noodzakelijk om schaarste te verdelen en capaciteit te plannen.
- Zonder regionale coördinatie dreigt verdere versnippering van zorgaanbod en -vraag.
- Bekostiging van het Verkennend gesprek (ggz, huisartsenzorg, sociaal domein) bevordert regionale samenwerking.

Conclusie

- Verdere samenwerking is urgent; gezamenlijke visie voor 2040 noodzakelijk.

Bronnen

- Nederlandse Zorgautoriteit (2025) [PUC-link](#)
-

6. IGJ Samen sterker: de kracht van nieuwe zorgnetwerken (2025)

Samenvatting

- Onderzoek bij 13 regionale netwerken; vijf condities voor succes: gedeelde visie, vertrouwen, data-uitwisseling, financiering, bestuurlijke borging.
- Financiering vaak onvoldoende afgestemd; versnipperde bekostiging belemmert samenwerking; structurele financiering ontbreekt vaak.

Belangrijkste bevindingen

- Tijd investeren in relatievorming en transparantie verbetert prestaties.
- Gebrek aan gezamenlijke besluitvorming leidt tot stagnatie.
- Gezamenlijke financiering, afgestemd op zorgdoelen, essentieel voor succes.

Beleidsrelevantie

- Gebruik de vijf condities als toetsingskader bij regionale projecten en subsidies.
- Financiering moet aansluiten bij gezamenlijke doelen en duidelijke afspraken bevatten.

Bronnen

- IGJ (9 oktober 2025) [link](#)
-

7. Digital innovation readiness of Dutch healthcare organisations (2025, ScienceDirect)

Samenvatting

- Studie bij 40 zorgorganisaties over digitale innovatie, vijf thema's: leiderschap, infrastructuur, cultuur, menselijk kapitaal, governance.
-

Conclusies

- Digitale volwassenheid verschilt sterk.
- Leiderschap en scholing zijn doorslaggevend voor succesvolle digitalisering.

Beleidsrelevantie

- Laat regio's eigen digitale readiness-scan uitvoeren.
- Stimuleer gezamenlijke investeringen in interoperabiliteit en e-health.

Bronnen

- Health Policy & Technology (2025) [DOI-link](#)
-

8. Development Model for Integrated Care (DMIC) (Update 2025)

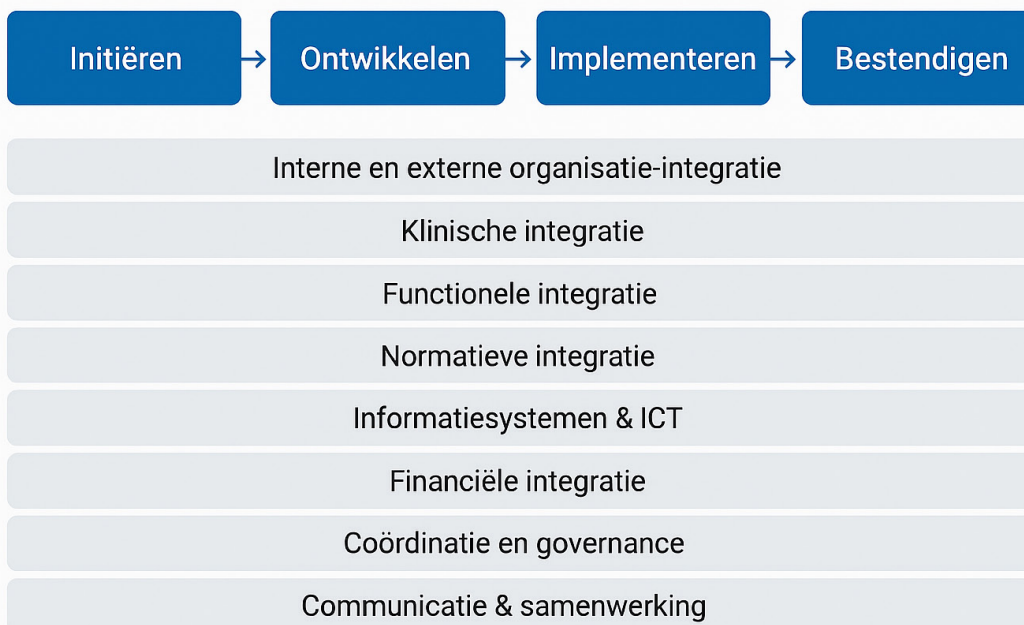
Samenvatting

- Raamwerk voor ontwikkeling geïntegreerde zorg in vier fasen: initiëren, ontwikkelen, implementeren, bestendigen.

Conclusies

- Volwassenheid van netwerken meetbaar via 9 integratie-elementen.

Development Model for Integrated Care (DMIC) Update 2025

9. Eindrapport Vernieuwing Besturing Gegevensuitwisseling in de Zorg (2025)

Samenvatting

Dit door VWS gevraagde rapport geeft richting aan de toekomstbesturing van het Gezondheidsinformatiestelsel (GIS). Het beschrijft hoe governance, verantwoordelijkheden en samenhang tussen zorgpartijen en (semi-)publieke organisaties kunnen worden versterkt zodat elektronische gegevensuitwisseling beter van de grond komt.

Belangrijkste bevindingen

- De huidige besturing van gegevensuitwisseling is versnipperd en onvoldoende adaptief.
- Heldere governancestructuren, gezamenlijke besluitvorming en centrale regie zijn noodzakelijk voor verdere digitalisering.
- Aanbevelingen worden gedaan voor een toekomstmodel met meer samenhang tussen Rijk, veldpartijen, organisaties en uitvoeringsinstanties.

Conclusies

Een stabiel en toekomstbestendig GIS vraagt om duidelijke regie, eenduidige verantwoordelijkheden en een gezamenlijke ontwikkelagenda. Dit is een randvoorwaarde voor zorgvernieuwing, regionale samenwerking en digitale transformaties.

Bron

<https://www.algemenebestuursdienst.nl/binaries/abd/documenten/publicatie/2025/01/31/eindrapport-vernieuwing-besturing-gegevensuitwisseling-in-de-zorg/Eindrapport+Vernieuwing+Besturing+Gegevensuitwisseling+in+de+Zorg.pdf>

---

10. Stand van zaken programma doelarchitectuur (2025)

Samenvatting

In deze rapportage wordt de voortgang beschreven van het programma Doelarchitectuur binnen het Gezondheidsinformatiestelsel (GIS). Het document geeft inzicht in de kaders, prioriteiten en stappen die genomen zijn om te komen tot een landelijk gedragen architectuur voor gegevensuitwisseling in de zorg. De doelarchitectuur vormt een belangrijk fundament voor digitalisering, samenwerking en passende zorg.

Belangrijkste bevindingen

- Het plan van aanpak voor de landelijke doelarchitectuur is in januari 2025 vastgesteld door MT DICIO.
  - De samenwerking tussen partijen zoals Nictiz, MedMij, Health-RI, VZVZ, Nuts en andere veldorganisaties is geïnstitutionaliseerd.
  - Er worden stappen gezet om interoperabiliteit te verbeteren, waaronder harmonisering van standaarden en beheerprocessen.
  - Er is behoefte aan verdere verduidelijking van rollen, eigenaarschap en implementatie-ondersteuning richting de regio's en zorgaanbieders.
-

Conclusies

De doelarchitectuur legt een noodzakelijke basis voor digitale zorgtransformatie. Heldere richting, eenduidige afspraken en gezamenlijke uitvoering zijn essentieel om tot een toekomstbestendig en samenhangend informatiestelsel te komen.

Bronnen

[Plan van aanpak Werken onder architectuur | Data voor gezondheid](#)

---

11. Voortgangsrapportage Medisch Generalistische Zorg in de Regio (2025)

Samenvatting

Deze rapportage geeft inzicht in de voortgang van de afspraken over medisch-generalistische zorg in de regio. De focus ligt op versterking van de samenwerking tussen huisartsen, wijkverpleging, sociaal domein, acute zorg en langdurige zorg. Het document laat zien hoe de regio's werken aan toegankelijkheid, organisatie en afstemming van zorg dichtbij huis.

Belangrijkste bevindingen

- De samenwerking tussen eerstelijnszorg en sociaal domein ontwikkelt zich, maar blijft kwetsbaar door verschillen in financiering, capaciteit en bestuurlijke drukte.
- Regio's die investeren in gezamenlijke triage, spoedzorgafspraken en digitale gegevensuitwisseling boeken sneller vooruitgang.
- Er zijn grote regionale verschillen in organisatiekracht en urgentiebesef.
- Werkdruk, personele krapte en beperkte financiële ruimte belemmeren de opschaling van succesvolle initiatieven.

Conclusies

Voor duurzame versterking van medisch generalistische zorg is structurele regionale samenwerking noodzakelijk. Heldere afspraken, gedeelde triageprocessen, digitale gegevensuitwisseling en betere afstemming tussen domeinen vormen de sleutel tot succes.

Bronnen

[Voortgangsrapportage Medisch generalistische zorg in de regio | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

---

12. Lerende evaluatie Regionale Samenwerking

Doel en scope

- Onderdeel van het Integraal Zorgakkoord (IZA): inzicht krijgen in hoe regionale, domeinoverstijgende samenwerking zich ontwikkelt richting een toekomstbestendig zorgsysteem.
- Lerende evaluatie (2024–2027) uitgevoerd door RIVM: volgt ontwikkeling van samenwerkingsverbanden en stimuleert tussentijds leren en bijsturen.
- Richt zich op de inrichting en ontwikkeling van samenwerkingsverbanden aan de hand van vier bouwstenen: governance, bekostiging, inwonerparticipatie en lerend vermogen.

Belangrijkste bevindingen

- Grote variatie tussen samenwerkingsverbanden (doelen, doelgroepen, omvang en organisatievorm); maatwerk is essentieel.

- Meeste vooruitgang zichtbaar in visie, strategie en governance; minder in financiering en structurele veranderingen.
- Financiële afspraken en alternatieve bekostiging blijven beperkt; samenwerking wordt vaak gefinancierd met tijdelijke middelen of inzet in natura (personele inzet).
- Inwonerparticipatie is nog beperkt, vooral op bestuurlijk niveau (minder dan 20% betrokkenheid).
- Lerend vermogen aanwezig (vaak leerplannen), maar doorvertaling naar strategische aanpassingen blijft achter.
- Samenwerkingsverbanden ervaren vergelijkbare knelpunten: complexiteit van verandering over meerdere niveaus (organisatie, regio, landelijk) en botsende belangen.

Conclusies

- De beweging naar regionale en domeinoverstijgende samenwerking is duidelijk ingezet, maar structurele transformatie kost tijd en gaat per regio in een wisselend tempo.
- In randvoorwaarden zoals passende financiering, sterke governance en actieve inwonerbetrokkenheid is nog ruimte voor ontwikkeling.
- Transformatie vraagt om verandering op meerdere niveaus tegelijk (lokaal, regionaal, landelijk) én om samenwerking over organisatiebelangen heen.
- Leren en experimenteren (lerende aanpak) is cruciaal en vraagt ruimte voor reflectie, implementatie en opschaling van geleerde lessen.

Bronnen

- RIVM: Tussenrapportage Lerende evaluatie Regionale Samenwerking